

Oslo

Utviklings- og kompetanseetaten/sekretariat

Årsrapport 2024

Fairtrade-hovedstaden Oslo

Årsrapport 2024

Fairtrade-hovedstaden Oslo

Årsrapport 2024 Fairtrade-hovedstaden Oslo.....	3
Informasjon om styringsgruppen.....	3
Oslo som Fairtrade-hovedstad i 2024	4
Hvorfor er Fairtrade viktig?	5
Fairtrade i Oslo kommunes anskaffelser.....	5
Kaffe	6
Bananer.....	7
Bomull.....	7
Kommunikasjonsstrategi 2024-2027	8
Gjennomførte aktiviteter i 2024.....	9
Fairtrade-uka 2024	9
Kampanje i sosiale medier.....	10
Kommunikasjon i bybildet i uke 43.....	10
Samarbeid med næringslivet i uke 43.....	11
Bærekraftsforum på FN-dagen.....	11
Besøk hos Gøteborg kommune	12
Årets Fairtrade-kommune 2024.....	12
.....	13
Fairtrade-kommune nettverket	13
Møtedeltagelse og presentasjoner	14

Årsrapport 2024 Fairtrade-hovedstaden Oslo

Årsrapport 2024 beskriver arbeidet til styringsgruppen for Fairtrade-hovedstaden Oslo dette året. Utviklings- og kompetanseetaten v/Innkjøpstjenester innehar sekretariatet til gruppen.

Informasjon om styringsgruppen

Styremedlemmer	Arbeidssteder
Vegard Krohn Neverlien (Styreleder)	Global CSR Manager, Varner
Julie Hugli Aarnæs (Nestleder)	Fagsjef bærekraftig handel, Unil
Ole Wiggo Lian	Seniorrepresentant, tidl. Joh. Johannson Kaffe
Sarah Jaber	Rådet for flerkulturelle minoriteter
Magne Brekke	Generalsekretær, Oslo idrettskrets
Vebjørn Aarvik Lian	Rådgiver, Byrådsavdeling for finans
Julie Haugli Aarnæs	Senior fagsjef bærekraftig handel, Unil
Tori Norheim Sandlie	Nestleder, Seksjon for innkjøp, UiO
Stian Amadeus Antonsen	Vara, Oslo bystyre
Stine Ore	Leder, Arrangementskontoret, Kulturetaten
Assosierte styremedlemmer	Arbeidssteder
Kristin Holdø Hansen Oishi	Bærekraftsrådgiver, Fairtrade Norge
Guro Hildre (Sekretariat)	Rådgiver bærekraftig utvikling, Utviklings- og kompetanseetaten

- Styret har gjennomført fire styremøter i 2024
- Sekretariatet har hatt jevnlig dialog med styreleder i løpet av året, for å sikre at aktiviteter gjennomføres etter styrets ønsker.

Oslo kommunes ansvar og strategier som Fairtrade-hovedstad er behandlet i [Rundskriv 7/2004](#). Rundskrivet danner rammen for styrets utforming av strategi, kommunikasjon og øvrige aktiviteter.

Oslo som Fairtrade-hovedstad i 2024

Oslo kommune skal være verdens beste by å bo og leve i. Frihet, toleranse, mangfold, ansvarlighet og bærekraft er verdier som Oslo kommunes byråd legger stor vekt på. Å være verdens beste by innebærer også å jobbe for ansvarlighet og bærekraft utenfor byens grenser. Offentlige anskaffelser er et viktig verktøy for å skape samfunnsendringer. Gjennom Oslomodellen og bruk av merkeordningen Fairtrade ønsker kommunen å bidra til et seriøst og ansvarlig arbeidsliv i sine globale leverandørkjeder.

Råvarer som kaffe, te, bananer og kakao har lange internasjonale leverandørkjeder og småskalabonden sitter igjen med minst. Skjevfordeling i verdikjedene over lengre tid har forsterket problemer som fattigdom, sult, tillegg til et jordbruk som overskrider planetens tålegrense. Fairtrade-hovedstaden Oslo ønsker å rette oppmerksomheten mot nettopp denne skjevfordelingen.

Merkeordningen *Fairtrade* og en mer rettferdig internasjonal handel bidrar til sosial utjevning og velstandsutvikling i fattige områder av verden. Dette er avgjørende dimensjoner for å nå internasjonale klimamål og stanse global oppvarming.

Som stolt Fairtrade-hovedstad er vi glade for at Oslo kommune tar store skritt og går foran for å skape bærekraftig utvikling. Kampen mot klima- og naturkrisen og uheldig miljøpåvirkning er satt høyt på dagsorden. Den betydelige innkjøpsandelen av Fairtrade-produkter viser at kommunen ønsker å bidra til bærekraftig produksjon av råvarer, langt utenfor landets grenser.

Oslo og andre byers innsats er en bærebjelke for å nå FNs bærekraftsmål. Det er viktig å understreke at kommunens arbeid alene ikke er nok. Et godt samarbeid mellom næringslivet, kommunen og innbyggerne er avgjørende for å sikre ansvarlige internasjonale leverandørkjeder og en mer rettferdig handel i byen vår.

Sammen kan vi gjøre verden litt bedre.

Oslo, 31.03.2025

Julie Haugli Aarnæs

Guro Hildre

Styreleder og
Fagsjef bærekraftig handel i Unil

Sekretariatsleder
Fairtrade-hovedstaden Oslo

Hvorfor er Fairtrade viktig?

Oslo kommune er en stor forbruker av mat og drikke som er produsert under forhold med svært høy risiko for brudd på grunnleggende arbeidstaker- og menneskerettigheter. Bananer, kaffe, te, kakao, rørsukker og bomull er blant noen av disse produktene.

Småskalabønder i Asia, Afrika og Latin-Amerika kjemper mot fattigdom, samtidig som konflikter, krig og alvorlige klimaendringer truer global matsikkerhet. Tvangsarbeid, barnearbeid, urimelige arbeidstider og utilstrekkelige lønninger er utbredte problemer i mange deler av verden. Anslagsvis 160 millioner barn arbeider som barnearbeidere globalt, hvorav over 70 prosent i jordbrukssektoren. Den utstrakte bruken av sprøytemidler i konvensjonelt jordbruk utgjør også en betydelig helserisiko for bønder og arbeidere.

Fairtrade-merkeordningen representerer et viktig verktøy for å motvirke disse

Foto: Fairtrade Norge. Kakaoproduksjon.

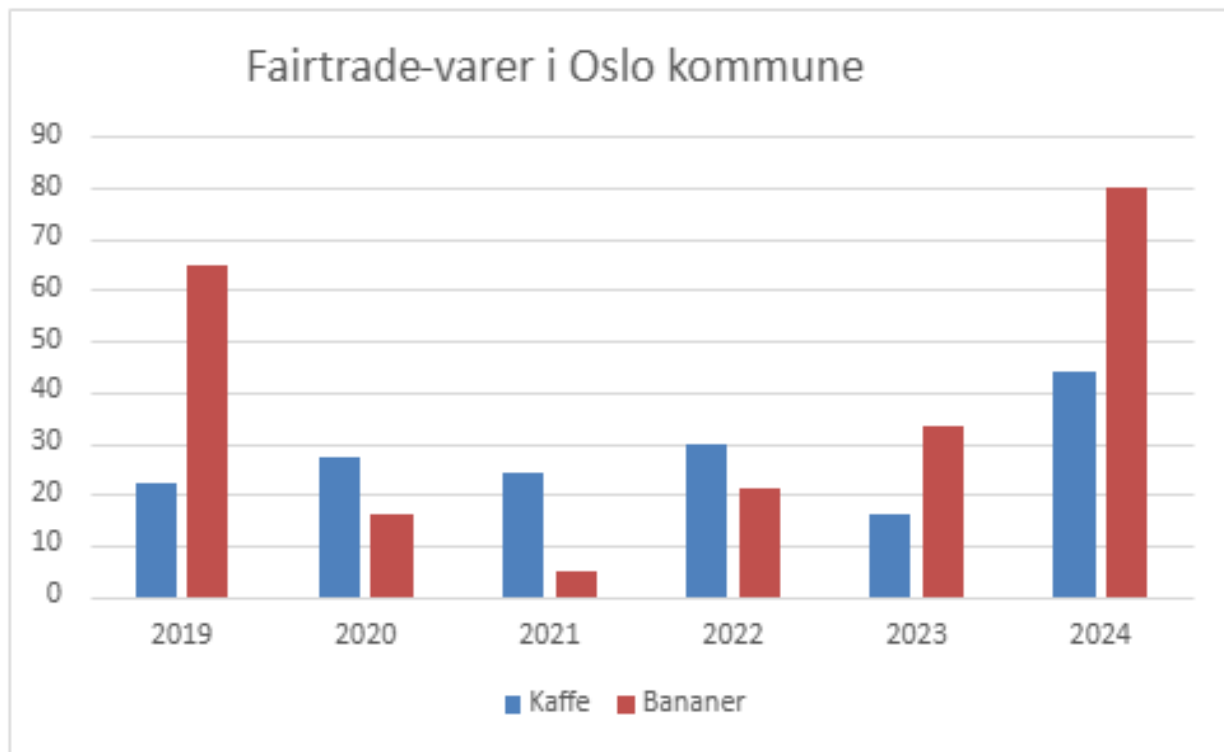
utfordringene. Når bønder mottar en mer rettferdig betaling, kan de investere i mer effektive og bærekraftige produksjonsmetoder samt styrke lokale skole- og helsetilbud.

Dette bidrar til å sikre verdige livsvilkår for både bøndene og deres familier.

Fairtrade i Oslo kommunes anskaffelser

Oslo kommune jobber kontinuerlig med å øke andelen Fairtrade- og rettferdig sertifiserte varer i sine anskaffelser. Merkeordninger for etisk og rettferdig handel, som for eksempel Fairtrade og Rainforest Alliance, blir benyttet som risikoreduserende tiltak der hvor det er høy risiko for brudd på arbeidstaker- og menneskerettighetene i leverandørkjedene.

Fairtrade-merket kaffe og bananer er prioriterte produkter og i løpet av 2024 økte andelen retteferdigsertifiserte varer med hele 59 prosent. Krav i kommunens anskaffelser samt kategori- og sortimentstyring på samkjøpsavtalene for mat og drikker, er virkemidler for å oppnå disse resultatene.

Tabellen viser at prioriteringen av Fairtrade-kaffe og -bananer har gitt god effekt de siste årene, med en markant økning i 2024.

Kaffe

Oslo kommunes innkjøp av Fairtrade-merket kaffe har økt fra 16 prosent i 2023 til 44 prosent i 2024. Økningen skyldes blant annet at ny samkjøpsavtale for leie av kaffemaskiner og vannkølere ble iverksatt i mai 2024. På avtalen er alle kaffeprodukter Fairtrade og økologisk merket, og kakaoen er Fairtrade-merket. Virksomheter som har publikumsrettede tjenester og som benytter avtalen, kan nå tilby Fairtrade og økologisk merket kaffe og Fairtrade-kakao til byens innbyggere. Deichman er et eksempel på en slik virksomhet.

I årsrapporten fra 2023 viste vi til at kaffesektoren står overfor dramatiske utfordringer. Et urolig verdensmarked med store valutasvingninger, inflasjon og skyhøye produksjonskostnader påvirker livsgrunnlaget til mange småskala kaffebønder i verden. En fjerdedel av kaffebøndene og deres familier lever i ekstrem fattigdom.

Foto: Fairtrade Norge. Kaffebønder.

Hyppige klimaendringer som frost, tørke, hetebølger og sykdom rammer kaffeproduksjonen hardt. Det antas at en lavere produksjon og reduserte landområder til å dyrke kaffe på, vil bli en realitet i fremtiden. Å benytte anerkjente merkeordninger for etisk og rettferdig handel samt økologi, bidrar til å trekke jordbruket i en mer bærekraftig retning.

Bananer

Over 80 % av bananene Oslo kommune kjøper, er nå Fairtrade og økologisk merket. Dette innebærer at bananene som tilbys på samkjøpsavtalene er dyrket uten bruk av kjemiske sprøytemidler og kunstgjødsel. Ved konvensjonell dyrking av bananer finner man utstrakt bruk av sprøytemidler, noe som utgjør en alvorlig helserisiko for bønder og arbeidere på plantasjene. Utarming av jorda og svekket biologisk mangfold er også utfordringer knyttet til det konvensjonelle jordbruket.

Videre rapporteres det om jevnlig brudd på menneskerettighetene og det opplyses om bruk av barnearbeid. Fattigdom og sult er utbredt blant plantasjearbeiderne. Som vist til i årsrapporten fra 2023 utsettes migrantarbeidere ofte for dårlige arbeidsvilkår. Kvinnelige arbeidere risikerer å bli utsatt for seksuell trakassering i arbeidslivet og diskriminering i forbindelse med graviditet.

Også her bidrar Fairtrade og andre merkeordninger for og etisk handel og økologi til å redusere disse risikoene.

Bomull

Ny samkjøpsavtale for vaskeritjenester av arbeidstøy og institusjonstøy i helsesektoren ble startet opp i februar 2024. I anskaffelsen ble det stilt krav til leverandøren om å ta inn 2000 Fairtrade-merkede t-skjorter i sortimentet i løpet av avtaleperioden.

Ved produksjon av bomull er det høy risiko for brudd på menneskerettighetene og de miljøskadelige effektene kan være store. Sertifisert Fairtrade-bomull er produsert på en måte som ivaretar miljøet, blant annet ved redusert vannforbruk og mindre bruk av kjemiske sprøytemidler. 60-70 % av Fairtrade-bomullen er i tillegg økologisk produsert.

Kommunikasjonsstrategi 2024-2027

Målet for Fairtrade-hovedstaden Oslo er å motivere til økt omsetning av Fairtrade-varer i Oslo og på denne måten bidra til å skape et internasjonalt marked for Fairtrade-bøndene. Formidling og informasjonsarbeid om Fairtrade er sentrale oppgaver. For å understøtte dette arbeidet har styret for Fairtrade-hovedstaden Oslo utviklet en kommunikasjonsstrategi for perioden 2024-2027.

Ifølge kommunikasjonsstrategien har styret disse prioriterte satsingsområdene i 2024-2027:

Være pådriver for utvikling

- Politiske og kommunale beslutningstakere
- Kommunens virksomheter
- Næringslivet og innbyggerne
- Arrangementer i Oslo

Bygge nettverk og allianser

- Internasjonale nettverk og storby-samarbeid
- Kommuner og KS
- Statlig forvaltning
- Sivilsamfunn

Bygge kunnskap

- Hvordan Fairtrade styrker menneskerettighetene og FNs bærekraftsmål

Gjennomførte aktiviteter i 2024

Fairtrade-uka 2024

Den årlige Fairtrade-uka ble arrangert i uke 43, som er internasjonal uke med FN-dagen. Formålet med Fairtrade-uka er skape engasjement og bygge kunnskap om hvordan Fairtrade styrker menneskerettighetene og FNs bærekraftsmål. Det ble derfor laget en kampanje for å informere innbyggerne og samtidig oppfordre til økt bruk av Fairtrade-merkede produkter. Kampanjen ble vist i sosiale medier og i bybildet.

Næringslivet i Oslo og kommunens egne leverandører ble inviterte til å delta. De kunne koble seg på kampanjen i sin egen markedsføring ved å benytte et merke med teksten «Oslo handler FAIR» (se bildet over). På denne måten kunne de vise at de står sammen med Oslo kommune for å skape en mer rettferdig handel.

Hovedbudskapet i årets kampanje var å vise at samarbeid kan føre til økt bærekraftig og mer rettferdig handel i Oslo.

Fairtrade-kommunene i Norge ble også oppfordret til å delta. Bergen, Volda og Ørsta kommune hadde arrangementer og kommunikasjon om internasjonale spørsmål og rettferdig handel denne uka.

Kampanje i sosiale medier

Årets Fairtrade-kampanje hadde slagordet “Oslo handler FAIR” og rettet seg mot innbyggerne i Oslo i aldersgruppen 18-35 år. Kampanjen ble publisert på Facebook, Instagram og Snapchat og innbyggerne ble oppfordret til å handle Fairtrade når de kan. Kampanjen gikk fra 21.-27. oktober og hadde nesten 2,5 millioner annonsevisninger.

Deichmann, Løkkabonden, Scandic Sjølyst hotell, Fairtrade Norge og Mester Grønn bidro med motiver til kampanjen.

Foto: Bloom

Kommunikasjon i bybildet i uke 43

For å styrke kommunikasjonen rettet mot innbyggerne, ble kampanjen vist i bybildet. Kampanjen var synlig på trikkene og på Stortinget, Nationaltheatret og Jernbanetorget stasjon.

Kampanjen var tilgjengelig i uke 43-44 og estimert antall forbipasserende i perioden var ca. 700 000.

Foto: Bloom

Samarbeid med næringslivet i uke 43

Leverandører, hotellkjeder og butikker bidro ved å fortelle om sin satsing på Fairtrade og bærekraftig handel i sosiale medier og ved å gjøre Fairtrade-merkede produkter synlige og tilgjengelige for forbrukerne denne uka. Flere benyttet merket på poster på sosiale medier, førte tilbud på bananer og kaffe i perioden, informerte på nettsider, osv.

Bærekraftsforum på FN-dagen

I samarbeid med Byrådsavdeling for finans ble det arrangert Bærekraftsforum i Oslo rådhus i Fairtrade-uka. Kommunens virksomheter og eksterne gjester ble invitert til å feire Oslos arbeid med bærekraftsmålene på FN-dagen, 24.oktober. Et gjennomgående spørsmål på konferansen var om Oslo som by kunne gjøre verden litt bedre.

Arvinn Gadgil, direktør i United Nations Development Programme (UNDP) i Norge,

innledet om tilstanden for det internasjonale samarbeidet og FNs bærekraftsmål. Andre foredragsholdere som Mester Grønn, Fairtrade Norge og kommunale virksomheter snakket om sin målrettede innsats for å bekjempe klimaendringene og ta sosialt ansvar.

«Bruk Oslo til å forandre verden, det er i deres makt», avsluttet Arvinn Gadgil, direktør i UNDP, Norge i sitt innlegg.

Besøk hos Göteborg kommune

Internasjonalt er det 2029 Fairtrade-byer og -kommuner i 39 forskjellige land. Sverige har et aktivt Fairtrade-by og kommune-nettverk med 31 kommuner og Fairtrade Cities. Styret for Fairtrade-hovedstaden Oslo har som mål å etablere kontakt og bygge nettverk med noen av disse byene for å utvikle det internasjonale samarbeidet.

Rett før sommerferien besøkte vi Fairtrade City Göteborg, en by på nesten samme størrelse som Oslo med ca. 600 000 innbyggere og som er svært aktive i sitt Fairtrade-arbeid. Fairtrade City Göteborg har organisert sitt Fairtrade-arbeid på lignende måte som Oslo kommune

Vi møtte Jesper Juul, som leder arbeidet og har ansvaret for en styringsgruppe. De jobber aktivt for å fremme Fairtrade internt i kommunen og overfor næringslivet og innbyggerne. De tilrettelegger også for arrangementer for innbyggerne. All kaffe, te og bananer som kjøpes av kommunen er Fairtrade-merket.

Årets Fairtrade-kommune 2024

Oslo kommune mottok utmerkelsen «Årets Fairtrade-kommune» fra Fairtrade Norge. Prisen var en anerkjennelse for kommunens innsats for å fremme Fairtrade og bærekraftige prinsipper i sine offentlige anskaffelser og øvrige arbeid.

Fairtrade Norge la vekt på at kommunen har vist et lokalt engasjement som kan bidra til en mer rettferdig global utvikling. «Som Norges største kommune har Oslo i flere år gått foran som et forbilde for bærekraftig utvikling, rettferdig og etisk handel. Gjennom den anerkjente Oslomodellen har kommunen integrert krav om rettferdig handel i sine anskaffelser og inspirert andre kommuner og næringsliv til å gjøre det samme», sier daglig leder i Fairtrade Norge, Tone Faugli.

Finansbyråd Hallstein Bjercke mottok blomster og diplom på vegne av Oslo kommune.

«Utmerkelsen "Årets Fairtrade-kommune" understreker betydningen av lokal innsats. Samarbeid med næringslivet, sivilsamfunn og kommunen er helt avgjørende for å oppnå resultater», sier Hallstein Bjercke.

«Vårt arbeid slutter ikke her, vi må fortsette med det systematiske arbeidet for å bidra til enda mer rettferdig og bærekraftig handel i fremtiden», avslutter han.

Fra prisutdelingen av «Årets Fairtrade-kommune» i Oslo.

Fra venstre: Kristin Holdø Hansen Oishi, bærekraftsrådgiver i Fairtrade Norge, Tone Faugli, daglig leder i Fairtrade Norge, Guro Hildre, sekretariatsleder i Oslo kommune, Hallstein Bjercke, finansbyråd i Oslo kommune, Vegard Neverlien, styreleder i Fairtrade-hovedstaden Oslo. Foto: Rein Blomquist

Fairtrade-kommune nettverket

Fairtrade-kommune nettverket er en møteplass for Fairtrade-kommunene i Norge. Oslo kommune deltar her sammen med 19 andre kommuner og har vært en aktiv bidragsyter og deltager i disse foraene i 2024. Nettverket bidrar til kunnskapsbygging, og er en nyttig arena for erfaringsutveksling og informasjon om relevante temaer innenfor bærekraft, etisk og rettferdig handel. Fairtrade Norge fasiliterer møtene og informerer om utfordringer ved produksjonen av utvalgte råvarer, som for eksempel bananer, bomull eller kaffe.

Møtedeltagelse og presentasjoner

11 februar: stand, Utviklingsdagene i Oslo kommune

6 mars: møte mellom Finansbyråd Hallstein Bjercke, byrådsavdeling for finans og styret for Fairtrade-hovedstaden Oslo

8. mai: møte mellom styreleder for Fairtrade-hovedstaden Oslo og seksjonsleder for Bærekraftig utvikling i UKE

6 juni: besøk hos Göteborg kommune

24. oktober: Bærekraftsforum i Rådhuset

Kilder:

DFØ, Høyrisikolisten: <https://anskaffelser.no/berekraftige-anskaffingar/menneskerettigheter/hoyrisikolisten>

Fairtrade Norge: <https://www.fairtrade.no/>